

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת כי תבוא

תחל שנה וברכותיה

כאשר ההורים מזהירים את בנם, ואפילו כאשר הם מענישים אותו, זה מלא ברחמים, כי ההורים רוצים שלילד יהיה רק טוב. ככל שנשים לב שהדברים הלא טובים שקורים לנו הם אמירה של ה' אלינו, כך "תכלה שנה וקללותיה, ותחל שנה וברכותיה".

שלום לידידינו היקרים!

חכמינו אומרים שקוראים את פרשת כי תבוא לפני ראש השנה על מנת ש"תכלה שנה וקללותיה" (מגילה לא). לכאורה אין זה מובן: הרי המטרה של פרשת כי תבוא היא לומר לאדם שאם הוא יעשה את רצון ה' הוא יקבל ברכות, ואם להיפך אז חס ושלום להיפך. אם כן, המטרה של פרשת כי תבוא היא לא שהקללות יכלו בשנה שחולפת, אלא שהאדם ידע שעליו לעשות את רצון ה'. ראש השנה הוא יום הדין, ואם כן, למה חכמינו לא אמרו שקוראים את פרשת כי תבוא לפני ראש השנה כדי שהאדם ידע איך להתכונן לדין?

בנוסף, למה הקללות שכתובות בפרשה קשורות לקללות שהיו במשך השנה? הקללות היו, והן אכן יעברו יחד עם השנה החולפת. מה כוונת חכמינו בכך שקוראים פרשת כי תבוא לפני ראש השנה על מנת ש"תכלה שנה וקללותיה"?

לשמוע בתוך הקריאה את הקריאה של ה'

עוד לפני הברכות והקללות כתוב בפרשת השבוע "את ה' האמרת היום, וה' האמירך היום". את המילה "האמרת" אפשר לפרש מלשון אמירה, כלומר אנחנו פועלים שה' יאמר (ראה, למשל, תורה אור פה, א"ת ה' האמרת, אתה עשית אותו לאומר"). אנחנו לא רוצים לקרוא את התורה רק כאילו אנחנו קוראים אותה, אלא רוצים לקרוא את התורה ולשמוע בתוך הקריאה את הקריאה של ה'.

אם נצייר לעצמנו איך ה' קורא את הקללות שבפרשה, איך זה ייראה? כאשר ה' קורא את הקללות, ברור שהוא קורא אותן מתוך רצון שהן לא תקרנה. מתוך רצון שלא נעשה דברים לא טובים, וממילא לא יקרו לנו דברים לא טובים. זה כמעט כמו תפילה, כמו בקשה, ה' כאילו מבקש מאיתנו לא לעשות מעשים לא טובים על מנת שלא יקרו לנו דברים לא טובים.

זה כמו הורים שאומרים לילד שלהם "אל תיגע בתנור החם, שלא תקבל כויה". כאשר ההורים אומרים כך, הם כמובן לא מתכוונים לומר שאם הוא יגע בתנור הם ישמחו שהוא יקבל כויה. להיפך, ההורים כאילו מפצירים בילד שלא לגעת בתנור על מנת שלא יהיה כואב לו, כי הם לא רוצים שיכאב לו.

כלומר כאשר קוראים את הקללות שבפרשה כפי שה' קורא אותן, כביכול, מגלים עד כמה הן מלאות רחמים. יותר מזה, ככל שהקללות יותר מפורטות כך יותר מורגשים הרחמים של ה'. ה' היה יכול לומר רק 'אם לא תעשו את המצוות יהיה לכם רע', וזהו. אבל כל כאב אפשרי של עם ישראל כל כך משמעותי ונוגע לו, שהוא כאילו מזדעזע מכל קושי בנפרד, וחש כל קושי בנפרד, ולכן כתובות בפרשה כל כך הרבה קללות. אם כן, פירוט הקללות נותן עוד יותר 'חוש' בכך שהקללות מלאות ברחמים.

כך מסופר שבאשר אדמו"ר האמצעי היה נער קודם בר מצוה, הוא שמע פעם אחת את פרשת כי תבוא מקורא אחר, ולא מאבא שלו, אדמו"ר הזקן (שבדרך כלל היה קורא בתורה בעצמו), וזה גרם לו לחולשה כל כך גדולה, עד שביום כיפור אדמו"ר הזקן הסתפק אם הוא יכול לצום. כאשר שאלו את אדמו"ר האמצעי מה קרה, הרי הוא שומע את פרשת כי תבוא בכל שנה, הוא ענה "כאשר אבא שלי קורא זה לא נשמע קללות" (היום-יום יז אלול). אדמו"ר האמצעי שמע בתוך הקריאה של אבא שלו את הקריאה של ה', וזה היה נשמע לו כמו אזהרה שאבא מזהיר את הבן שלו, שהיא מלאה רחמים. אדמו"ר האמצעי שמע את אבא שלו מזהיר אותו, ויכל לשמוע בתוך הקריאה שגם אבא שלו קורא את הפרשה כאילו אבא שבשמים מזהיר אותו, וכך הפרשה לא נשמעה לו כקללות, אלא להיפך, כרחמים גדולים.

מה התכלית של השנה?

את הביטוי "תכלה שנה וקללותיה" אפשר לקרוא גם כמו 'תכלית שנה וקללותיה', כלומר מה התכלית של השנה ושל הקללות והדברים הלא טובים שהיו בה. כאשר השנה כלה ונגמרת, אפשר כבר להסתכל לאחור, ולהבין מה התכלית, מה יצא מהשנה הזו ומהאירועים שאירעו בה.

כשם שבאשר ההורים מזהירים את הילד שלא לעשות משהו, האזהרה הזו מלאה רחמים, והם כאילו מבקשים ממנו שלא לעשות זאת – כך ויותר מכך זה גם כאשר ההורים מענישים בפועל את הילד. ההורים מענישים את הילד כי הם רוצים שיהיה לו טוב, ולכן כאשר הם מענישים אותו זה לא נעים להם והם עושים את זה על מנת שהילד יתפתח וילך בדרכים טובות.

כשם שבאשר ההורים מזהירים, האזהרה היא לא רק האזהרה עצמה אלא גם הרחמים שעומדים מאחוריה, כך ויותר מכך כאשר ההורים מענישים, העונש הוא לא רק העונש אלא בעיקר הרחמים שמאחוריו. אף על פי שלילד יותר קל לזהות את הרחמים באזהרה מאשר בעונש, מצד ההורים זה הפוך: להורים יותר קל להזהיר מאשר להעניש, ולכן את האזהרה הם יכולים לעשות בתוקף ואת העונש קשה להם לתת בתקיפות. לכן מצד ההורים, בעונש יותר גלויים הרחמים, והם רוצים שהעונש כבר ייגמר ויכלה ויליד יהיה רק טוב, וכן היחס

הקשה יגיע לתכליתו, ואפשר יהיה להביא לידי ביטוי את הקשר העמוק שהיה בתוך היחס הקשה.

כאשר אנחנו קוראים בפרשת כי תבוא את הקללות, אנחנו מבינים שה' עשה לנו את האירועים הלא טובים שהיו לנו בשנה החולפת. ה' לא רק עשה את האירועים, אלא גם רצה לומר לנו בהם אמירה: הוא רצה לומר לנו ללכת בדרכיו, ובעיקר רצה לומר לנו שככל שיותר נשים לב לכך שכל מה שעובר עלינו זה אמירה שלו אלינו, זה יותר ייראה לנו כרחמים. ככל שיותר נחשוב ונשים לב שהאירועים שהיו לנו בשנה שחלפה הם כמו אמירה שאבא ואמא אומרים לבנם, כך יהיו גלויים יותר הרחמים של ה' בכל מה שעבר עלינו, וכך "תכלה שנה וקללותיה", ואנחנו נהיה מחוברים יותר לה' בשנה הבאה, ו"תחל שנה וברכותיה".

שבת שלום!

בית 'עוד יוסף חי'

